

**การวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพึ่งตนเองและแก้ไขความยากจน
อย่างบูรณาการในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช : กรณีศึกษากลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกวัดจันทร์
ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา**

**Management Development of Community Enterprise for Self and Integrated Poverty
Resolution in Nakhon Si Thammarat : A Case Study Product, Batik Wat Chan
Kam Lon, Lansaka.**

ลดาวัลย์ แก้วสีนวล*

Ladawan Kaewseenual

บทคัดย่อ

การวิจัย เพื่อพัฒนาการจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพึ่งตนเองและแก้ไขความยากจนอย่างบูรณาการ
ในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช : กรณีศึกษากลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกวัดจันทร์ ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา มี
วัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระบบจัดการกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกวัดจันทร์ ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัด
นครศรีธรรมราชให้มีความร่วมมือกันในลักษณะโซ่อุปทาน (Supply Chain) 2) เพื่อพัฒนาระบบจัดการทำงานกัน
เป็นกลุ่ม (Cluster) ผลิตภัณฑ์ กลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกวัดจันทร์ ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช
3) เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์กลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกวัดจันทร์ ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้
สามารถเข้าสู่ตลาดสากลได้มากขึ้น และ 4) เพื่อพัฒนารูปแบบเครือข่ายการตลาด กลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกวัดจันทร์
ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและ
การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้เกี่ยวข้อง และการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง
โดยใช้แบบสอบถาม

ผลการศึกษาพบว่า ระบบการจัดการกลุ่มเป็นไปอย่างหลวม ๆ ผู้ที่ดำเนินการหลักคือประธานกลุ่ม ซึ่ง
สมาชิกส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม มีการประสานงานกับกลุ่มผลิตภัณฑ์เดียวกัน โดย
กระบวนการผลิตและการจัดจำหน่ายนั้นเป็นลักษณะการรับใบสั่งและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในงานแสดงสินค้า
ทั่วไป มีการฝากขายสินค้าในร้านค้าในตัวจังหวัด ส่วนการลงทุนเป็นลักษณะเงินทุนหมุนเวียนจากกำไร และการ
สนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ๆ ในด้านเครื่องจักร และความร่วมมือในการจัดซื้อวัตถุดิบจากกลุ่มเครือข่าย ด้านปัญหา
อุปสรรคของกลุ่ม ได้แก่ ด้านการลงทุน การขาดแคลนฝีมือแรงงานในการผลิตและการออกแบบตัดเย็บ และขาดการ
ประชาสัมพันธ์สินค้า ด้านผู้บริโภคพบว่าส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์ในด้านความสวยงาม ความคงทน
เป็นสินค้าที่ผลิตด้วยมือ ส่วนที่ควรพัฒนา ได้แก่ ลดหลาย รูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ เพื่อขยายลูกค้าไปสู่กลุ่มอื่น ๆ

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

สำหรับแนวทางเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนของกลุ่มควรมีการปรับรูปแบบการบริหารจัดการเน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกให้มากขึ้น การฝึกอบรมฝีมือแรงงานในการผลิตและการออกแบบผลิตภัณฑ์ การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผลิตภัณฑ์กับกลุ่มการผลิต หรือการแสวงหาความร่วมมือจากหน่วยงานสนับสนุนอื่น ๆ และการสนับสนุนและส่งเสริมกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่น่าสนใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกอยู่เสมอเพื่อให้กลุ่มสามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ วิสาหกิจชุมชน, บาดิก, ห่วงโซ่อุปทาน

Abstract

The research on Management Development of Community Enterprise for Self and Integrated Poverty Resolution in Nakhon Si Thammarat : A Case Study of Product, Batik Wat Chan. attempted to 1) study the management system to cooperate in supply chain of Batik product at Wat Chan, Kamlon district, Nakhon Si Thammarat, 2) develop the management supply chain system as a cluster, 3) develop a product, and 4) develop a network model to market Batik products at Wat Chan, Kamlon district, Nakhon Si Thammarat. The research methodology reflected a combination of both quantitative and qualitative methods by using the review of related documents, in-depth interview, and questionnaires.

The results showed that the management of the group was a loose one led by the head of the group. The majority of the members did not participate in group activities but cooperated among the same product groups. The production and distribution were done by receiving orders and sales of products in the exhibition and local shops. Besides, the investment came from the profits from the sales of the products and other supporters regarding machinery, and the purchase of raw materials from their network. In addition, the problems of group were cited as the investment, lack of skilled labor in production, sewing, and product promotion. As for the consumers, they were satisfied with the product beauty, durability of the products, and handmade. However, the groups should develop new products and expand to new customers. In order to maintain group sustainability, the group should put emphasis on the cooperation among the members. On occasions, the training in batik manufacturing and product design should be provided. Also, the group should develop a relationship between the product clusters and the production clusters as well as seeking support from external agencies, and attracting younger generation to join the group for sustainable development in the future.

Keywords : Community Enterprise, Batik, Supply chain.

บทนำ

การวิจัยและพัฒนาการจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพึ่งตนเองและเอื้อต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างบูรณาการในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช กรณีศึกษากลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกวัดจันทร์ อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเลือกใช้ข้อมูลเชิงปริมาณมาสนับสนุนเพื่อเพิ่มความชัดเจนในบางประเด็น เป็นการวิจัยประเภทการวิจัยพัฒนา จึงเป็นลักษณะการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงสำรวจและการวิจัยเชิงคุณภาพ สรุปสาระสำคัญของการวิจัยได้ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระบบจัดการกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกวัดจันทร์ ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราชให้มีความร่วมมือกันในลักษณะโซ่อุปทาน (Supply Chain)
2. เพื่อพัฒนาระบบจัดการ ทำงานกันเป็นกลุ่ม (Cluster) ผลิตภัณฑ์กลุ่ม ผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกวัดจันทร์ ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์กลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกวัดจันทร์ ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้สามารถเข้าสู่ตลาดสากลได้มากขึ้น
4. เพื่อพัฒนารูปแบบเครือข่ายการตลาดกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกวัดจันทร์ ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีการศึกษา

วิธีการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลภาคสนามจากกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก

วัดจันทร์ อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การใช้เทคนิค AIC และสัมภาษณ์เครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ สรุปสาระจากการประชุมกลุ่มย่อย และการใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงปริมาณและคุณภาพจากกลุ่มผู้ประกอบการทางด้านผลิตภัณฑ์ชุมชนและกลุ่มผู้บริโภคสินค้า

กลุ่มประชากรในการศึกษา

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยทำการศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. กลุ่มสมาชิก และคณะกรรมการกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกวัดจันทร์ อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. ผู้ประกอบการ ที่เป็นผู้จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก
3. ผู้บริโภคหรือผู้ใช้สินค้าจากผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก
4. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องในปัจจัยการผลิตผ้าบาติกวัดจันทร์ อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช
5. ผู้นำชุมชน ที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์กลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกวัดจันทร์ อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช
6. องค์กรที่สนับสนุน กลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกวัดจันทร์ อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ นักวิชาการจากสถาบันการศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นต้น

เครื่องมือในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้เครื่องมือ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม การประชุมกลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตการณ์

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลต่าง ๆ ภาคสนาม จำนวนทั้งสิ้น 5 ครั้ง การจัดประชุมกลุ่มย่อยจำนวน 2 ครั้ง การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มประชากรตัวอย่าง คือกลุ่มผู้ใช้ผลิตภัณฑ์บาติก

ผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยเพื่อพัฒนาและการจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพึ่งตนเองและเอื้อต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างบูรณาการในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช กรณีศึกษากลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกวัดจันทร์ อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถสรุปเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

สภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่ม

สภาพกลุ่มผู้ผลิตผ้าบาติกวัดจันทร์ ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา สภาพปัญหาโดยรวมและความต้องการของกลุ่ม มีดังนี้

1. การรวมตัวของกลุ่มสมาชิกเป็นไปแบบหลวม ๆ สมาชิกคือผู้ที่นำเงินสะสมมาลงทุนรายเดือน มีเพียงบางส่วนมาร่วมในกระบวนการผลิตและรับจ้างทำในขั้นตอนการลงเทียน ลงสี ระบายสี การตัดเย็บ แต่การตัดสินใจยังเป็นของประธานกลุ่มเป็นส่วนใหญ่

2. ต้นทุนการผลิต ได้แก่ ผ้าผืนและสีย้อมผ้าบาติกมีราคาสูงขึ้น

3. สมาชิกของกลุ่มขาดทักษะฝีมือในการออกแบบ การใช้สี สร้างลวดลายใหม่ ๆ ขาดเยาวชนคนรุ่นใหม่เข้ามาสานต่อกิจกรรมของกลุ่ม

4. คุณภาพผลิตภัณฑ์ ยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ม.ผ.ช.

นอกจากนี้ผลสรุปจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกพบว่า กลุ่มผู้บริโภคส่วนใหญ่ประกอบอาชีพนักศึกษา มีอายุระหว่าง 26-30 ปีมากที่สุด มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 6,000 บาทต่อเดือน ลักษณะของผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกที่เคยซื้อส่วนใหญ่คือ เสื้อ ผ้าเช็ดหน้า ผ้าขี้ริ้ว และกระเป๋าเหตุผลในการตัดสินใจซื้อเพราะสีสันทันของผ้าบาติกที่มีลวดลายสวยงาม สีสดใส ราคาไม่สูงและเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำด้วยมือ สำหรับเหตุผลที่ไม่ซื้อ ได้แก่ ลวดลายยังไม่ค่อยถูกใจ ราคาค่อนข้างสูง รูปแบบสินค้ายังไม่น่าสนใจ นอกจากนี้ยังพบว่าผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคมีความต้องการซื้อในอนาคต ได้แก่ ของที่ระลึก เสื้อผ้า และของตกแต่งบ้าน

สำหรับผลการสำรวจความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์พบว่า ผู้บริโภคมีความพึงพอใจในด้านสีสันทันที่หลากหลาย รูปแบบน่าสนใจ ลวดลายมีความหลากหลาย มีผู้นิยมใช้อย่างแพร่หลายมากขึ้นและเป็นสินค้าที่น่าสนใจ อยู่ในระดับมาก ส่วนที่พบว่ายังพึงพอใจในระดับน้อย ได้แก่ การใช้สื่อประชาสัมพันธ์

สรุปความคิดเห็นของกลุ่มผู้ผลิต

จากการสัมภาษณ์ ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์บาติกในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีดังนี้

ด้านการประกอบการ พบว่ากลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกส่วนใหญ่ก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างรายได้แก่สมาชิก ส่งเสริมอาชีพแก่เยาวชนการใช้เวลาว่างของเยาวชนให้เกิดประโยชน์ โดยมี

จำนวนสมาชิกระหว่าง 9- 25 คน มีการแบ่งงานกันทำตามความรู้ความสามารถ ส่วนใหญ่สำนักงานกลุ่มจะตั้งอยู่ที่บ้านประธานกลุ่ม มีการประชุมกลุ่มโดยเฉลี่ยเดือนละ 1 ครั้ง มีการจัดทำบัญชีรายชื่อสมาชิกกลุ่ม การทำบัญชีรายรับรายจ่าย มีการแบ่งเงินปันผลประมาณ 10 เปอร์เซ็นต์แก่สมาชิก และเข้าสมทบทุนกลุ่ม 50 เปอร์เซ็นต์ นอกจากนั้นจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายแก่สมาชิกที่เข้ามาทำงาน เช่น การลงเทียน ลงสี ช่างหมักย้อม การตัดเย็บ และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานอื่น ๆ ของกลุ่ม เป็นต้น

ด้านการดำเนินการผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกเป็นลักษณะการผลิตตามรายการที่ถูกคำสั่ง การออกแบบลวดลายการลงสีเป็นไปตามความต้องการของลูกค้าเป็นหลัก และการผลิตเพื่อจำหน่ายตามร้านค้า และเทศกาลต่าง ๆ ทั้งภายในจังหวัดและต่างจังหวัด สมาชิกมีรายได้โดยเฉลี่ยประมาณ 1,500 - 2,500 บาทต่อเดือน

ด้านปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก ได้แก่ ปัญหาเรื่องแรงงานที่มีฝีมือในการลงสี เขียนเทียน เทคนิคการใช้คู่สี ขาดช่างตัดเย็บที่มีฝีมือ การผลิตไม่ทันต่อความต้องการของผู้ซื้อเนื่องจากต้องใช้ฝีมือในการทำ ความคงทนของสีสันทัน การออกแบบลวดลายใหม่ ๆ การออกแบบตัดเย็บหรือผลิตภัณฑ์แปรรูปที่เป็นสินค้าใหม่ ๆ

อภิปรายผล

ผลที่สรุปได้จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ด้านการผลิต

ขั้นตอนในการผลิต เนื่องจากผ้าบาติกเป็นสินค้าที่ผลิตได้โดยทั่วไป แต่ความสวยงามและคุณภาพผลิตภัณฑ์ขึ้นอยู่กับเทคนิคของแต่ละกลุ่ม เช่น เทคนิคการลงสี การวาดเส้นเทียน การใช้คู่สี การหมักและการต้ม กระบวนการเหล่านี้ต้องอาศัย

ผู้ที่มีประสบการณ์และมีทักษะพิเศษซึ่งหากสมาชิกสามารถพัฒนาให้เกิดทักษะเหล่านี้ได้จะทำให้เกิดเป็นรายได้เสริมอีกทางหนึ่ง นอกจากนี้ผลสืบเนื่องจากการชักล้างก่อให้เกิดมลพิษซึ่งเป็นการทำลายสภาพแวดล้อมในระยะยาว จึงควรมีการดูแลในเรื่องนี้ ซึ่งแนวทางการดำเนินงานควรสอดคล้องกับแนวคิดของ J. Hibberd & D. Harker (อ้างถึงในวารสารเศรษฐกิจและสังคม, 2547) ที่กล่าวถึงขั้นตอนของการพัฒนาชุมชนผู้ความยั่งยืนว่า แนวทางการดำเนินงานเพื่อให้ชุมชนพัฒนาไปสู่ความยั่งยืน ประกอบด้วย

1. จัดตั้งกลุ่มปฏิบัติการเพื่อเปิดโอกาสให้คนเข้ามามีส่วนร่วมโดยยึดหลักการทำงานด้วยความสมัครใจ เข้าใจระบบ และตัดสินใจตามเป้าหมายที่ต้องการในอนาคต
2. ประสานให้คนร่วมแสดงวิสัยทัศน์ร่วมและพัฒนาทรัพยากรให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์นั้น ๆ
3. สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อใช้ในการบริหารการเปลี่ยนแปลง
4. สร้างเครือข่ายชุมชน การตัดสินใจของชุมชนอาจส่งผลกระทบต่อรวม เช่น คุณภาพอากาศ คุณภาพน้ำ พื้นที่ป่า และปัญหาสาธารณสุข ดังนั้นความร่วมมือระหว่างชุมชน การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ การเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จึงเป็นสิ่งจำเป็นในการหาแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม เพื่อสร้างสังคมที่ยั่งยืน
5. พัฒนาแผนปฏิบัติการ เพื่อแสดงขั้นตอนที่จะนำไปสู่สิ่งที่ประชาชนต้องการ โดยเริ่มจากการวางแผนการดำเนินงาน การพิจารณากิจกรรมที่ส่งผลต่อคุณค่าร่วม หลักการ และวิสัยทัศน์ร่วมของชุมชน โดยพัฒนาหรือจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรม เพื่อให้ชุมชนมีความยั่งยืน ขั้นตอนเริ่มแรกจะต้องสร้างความตระหนัก การทำงานร่วมกัน การยอมรับและการแก้ไขความขัดแย้ง เพื่อให้เกิดความ

เป็นเอกลักษณ์ การเรียนรู้ที่จะนำไปสู่แผนปฏิบัติการ
ของชุมชน

6. ประเมินความก้าวหน้าหรือความสำเร็จ
ของการพัฒนา โดยพิจารณาจากคุณค่าของกิจกรรม
ทางเศรษฐกิจ ทั้งที่เป็นตัวเงินและอัตราการใช้งาน
รวมถึงการพิจารณาคุณภาพชีวิตของคนในระยะยาว
ที่จะนำไปสู่การจัดทำแผนจัดสรรทรัพยากรของ
ชุมชน

7. จัดสรรการใช้ทรัพยากร การพัฒนา
ชุมชนให้มีความยั่งยืนจะต้องมีการตรวจสอบการ
จัดสรรทรัพยากรภาครัฐและภาคเอกชนให้เหมาะสม
เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติเพื่อความยั่งยืน

8. การมีส่วนร่วมของประชาชนสนับสนุน
การตัดสินใจที่มาจากคนส่วนใหญ่ ที่ผ่านการยอมรับ
ความคิดเห็น และเปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่ได้มีส่วน
ร่วมเพื่อให้ได้แนวคิด ทักษะ และผู้นำสู่ความยั่งยืน
ของท้องถิ่น

ด้านการจัดการ

การจัดการของกลุ่มมีการจัดการที่
สอดคล้องกับการจัดการห่วงโซ่อุปทาน นั่นก็คือ จะ
ประกอบไปด้วยการจัดซื้อ การจัดหาวัตถุดิบในการ
ผลิต แล้วนำมาปฏิบัติโดยการแปรรูปสร้างสรรค์
ตลาดและรูปแบบผลิตภัณฑ์ มีการกระจายสินค้า
ไปจำหน่ายทั้งในตัวจังหวัดและทั่วทุกภูมิภาคของ
ประเทศ

ด้านเครือข่าย

กลุ่มมีการเชื่อมโยงเครือข่ายกับกลุ่มอื่น ๆ
ทำให้กลุ่มมีสมาชิกเครือข่ายการผลิตทั้งในพื้นที่และ
นอกพื้นที่ ส่งผลให้กลุ่มมีกำลังและศักยภาพในการ
ผลิตเพิ่มมากขึ้นในลักษณะของการรับช่วงการผลิต
การฝากขาย จึงทำให้กลุ่มสามารถดำเนินงานอยู่ได้
ในปัจจุบัน โดยอาศัยการพึ่งพาและการช่วยเหลือซึ่ง
กันและกันระหว่างกลุ่มภายในเครือข่าย ซึ่ง
สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของเครือข่าย

ด้านผู้นำกลุ่ม

กลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกวัดจันทร์ มีประธาน
กลุ่มที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ
กลุ่มและมีภาวะผู้นำ ตลอดจนมีวิสัยทัศน์และความ
ทุ่มเทในการพัฒนากลุ่ม เพื่อให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง
และยั่งยืน นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้กลุ่มสามารถ
ดำเนินอยู่ได้โดยการพึ่งตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ
แนวคิดการพึ่งตนเอง ของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษ
เพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจาก
พระราชดำริ (2550) ที่กล่าวว่า การพึ่งตนเองได้ทาง
สังคม คือ การที่คนกลุ่มหนึ่งมีความเป็นปึกแผ่น
เหนียวแน่น มีผู้นำที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำกลุ่ม
คนเหล่านี้ให้ดำเนินการใด ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายด้วย
ตนเอง หรือสามารถหาความช่วยเหลือจากภายนอก
เข้ามาช่วย ทำให้ชุมชนช่วยตนเองได้

ด้านปัญหาของกลุ่ม

จากการศึกษาพบว่าปัญหาของกลุ่ม ได้แก่
ด้านการผลิต การบริหารจัดการ การประชาสัมพันธ์
การตลาด และด้านอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย
ของกิตติภณ สุพรรณกลาง (2547) และจันทร์จิรา
สวาทพงษ์ (2546) ที่พบว่าปัญหาในการดำเนินงาน
เกี่ยวกับการทำผลิตภัณฑ์ชุมชนก็คือ ขาดความรู้ใน
การออกแบบผลิตภัณฑ์ ขาดเงินทุน ปัญหาด้าน
การตลาด และอื่น ๆ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการพัฒนาประเภทและตลาด
ของผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกให้มากกว่าที่เป็นอยู่
2. ควรจัดหาตลาดและแหล่งเงินทุนเพื่อใช้
หมุนเวียนในการประกอบการเพื่อให้เกิดความยั่งยืน
และแก้ปัญหาความยากจนแก่สมาชิกในระยะยาว
3. ควรมีการจัดทำสื่อเพื่อเผยแพร่
ผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกของกลุ่มให้เป็นที่รู้จักกันอย่าง
แพร่หลายมากขึ้น

4. ควรมีการจัดอบรมหลักสูตรระยะสั้นแก่สมาชิกเกี่ยวกับ

4.1 การบริหารการตลาดของผลิตภัณฑ์

4.2 เทคนิคการเขียนเส้นเทียน การระบายสี การใช้คู่สี การออกแบบลวดลายใหม่ ๆ

4.3 การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ จากผ้าบาติก

4.4 การพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก

5. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับสีย้อมผ้าบาติกเพื่อลดต้นทุนในการผลิต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์การสร้างความยั่งยืนของกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกในภาพรวมเพื่อเป็นแนวทางในการประกอบการในอนาคตและรูปแบบในการสร้างความยั่งยืนแก่สมาชิกในกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาความยากจนอย่างบูรณาการต่อไป

2. ควรมีการวิจัยเพื่อแสวงหาแนวทางที่ชัดเจนการสร้างโอกาสและความตระหนักแก่เยาวชนรุ่นใหม่ที่จะสืบสานการประกอบการในกลุ่มผลิตภัณฑ์ โดยเน้นให้เห็นความสำคัญและก่อให้เกิดความตระหนักในการพัฒนาท้องถิ่น

3. ควรมีการสร้างองค์ความรู้เพื่อก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเทคนิค วิธีการในการผลิต การออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ให้เกิดการยอมรับอย่างแพร่หลาย

เอกสารอ้างอิง

กิตติภณ สุพรรณกลาง และคนอื่น ๆ. (2547).

วัฒนธรรมในฐานะกระบวนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนา กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนในตำบลสันทรายหลวง ตำบลสันป่าเป้า และตำบลหนองแห้ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). การจัดการ

เครือข่าย: กลยุทธ์สู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดีย.

คณะกรรมการการอุดมศึกษา, สำนักงาน. (ม.ป.ป.)

ขอบเขตชุดโครงการวิจัยและพัฒนาระบบการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างเป็นระบบและยั่งยืน. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง (อัครา).

งามเนตร จริ่งสูงเนิน. (2538). องค์การชุมชน

เครือข่ายเพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในเขตพื้นที่ลุ่มแม่น้ำกรณีศึกษาองค์กรชุมชนเครือข่ายลุ่มแม่น้ำราก-แม่เลา ตำบลป่าแป๋ อำเภอมะแตง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตการพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ปวริน สุรัสวดี. (2547). การใช้แบ่งข้าวไทยในการผลิตสารกันสั่นอุตสาหกรรมย้อมผ้าบาติก. กรุงเทพฯ : ภาควิชาวิทยาการสิ่งทอ คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พัชรี แสงจันทร์. (2548). ศึกษาการบริหารจัดการ

ความรู้ของกลุ่มอาชีพการทำผ้าบาติกใน
จังหวัดภูเก็ต. ปรินญาณิพนธ์ครุศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช. (2547). การ

จัดการห่วงโซ่อุปทานและร้านค้าสมัยใหม่.
นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช.

วิทยา สุหฤตดำรง. (2546). โลจิสติกส์และการ

จัดการห่วงโซ่อุปทานอธิบายได้...ง่ายนิดเดียว.
กรุงเทพฯ : เอช-เอน การพิมพ์.

ศุภนิษฐ์ กิรติจริยโสภณ. (2547) ศึกษากระบวนการ

การผลิตผ้าบาติกในจังหวัดภูเก็ต. ปรินญา
นิพนธ์ สาขาพุทธศาสตร์การพัฒนา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.

ส่งเสริมการเกษตร, กรม. (ม.ป.ป.). วิสาหกิจชุมชน.

กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (อค์ดำเนินา)

สมพันธ์ เตชะอธิก และคนอื่น ๆ. (2547). ศัพท์

พัฒนาเพื่อชุมชนและสังคม. ขอนแก่น :
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น.

เสรี พงศ์พิศ. (2546). แผนชีวิตเศรษฐกิจชุมชน.

กรุงเทพฯ : ภูมิปัญญาไทย

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและ

สังคมแห่งชาติ. (2548). การพัฒนาระบบ
โลจิสติกส์ของไทย. นนทบุรี : เพชรรุ่ง
การพิมพ์.

อภิพล จิรย์รักษ์กุล. (2549). โครงการผ้าบาติก

ชุดศิลปดล. กาญจนบุรี : โปรแกรมวิชา
ศิลปกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

กมลชนก สุทธิวาทีนฤพุฒิ, ศลิษา ภมรสติติ และ

จักรกฤษณ์ ดวงพัตรา. (2544). การจัดการ
โลจิสติกส์. ค้นเมื่อ ตุลาคม 15, 2549, จาก
<http://www.tri.chaula.ac.th/tweroot/word>

ขนิษฐา กาญจนรังษินนท์. (2549). การสร้าง

เครือข่ายเพื่อการพัฒนา. ค้นเมื่อ
พฤษภาคม 1, 2550, จาก

<http://www.thai.net.net/rdcd/cdcorner/network.htm>.

จันทร์จิรา สวาทพงษ์ และคนอื่น ๆ. (2546). สภาพ

ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการ
ดำเนินการตามโครงการ “หนึ่งตำบลหนึ่ง
ผลิตภัณฑ์” ขององค์การบริหารส่วน
ตำบล ในเขตพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม.

ค้นเมื่อ เมษายน 13, 2550, จาก

<http://research.rmu.ac.th/dataresearch/>

ที่ทำการปกครองจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2550).

ข้อมูลพื้นฐานจังหวัด. ค้นเมื่อ พฤษภาคม
1, 2550, จาก

<http://www.pokkrongnakhon.com/>

พรจันทร์ จงถาวรวิทยา. (2546). การจัดการโซ่

อุปทาน. Intertransport Logistics.

ค้นเมื่อ ตุลาคม 15, 2549 จาก

<http://www.tri.chaula.ac.th/>.

วารสารเศรษฐกิจและสังคม (2547). การพัฒนา

อย่างยั่งยืน. ค้นเมื่อ กุมภาพันธ์ 27, 2551,
จาก

<http://www.budmgt.com/topics/top01/communitymgt.html>.

สมหวัง วิทยาปัญญานนท์. (2545). การจัดการ
วิสาหกิจชุมชน. คั่นเมื่อ กุมภาพันธ์ 27,
2551, จาก
<http://www.budmgt.com/topics/top01/communitymgt.html>

เสถียร วงศ์วิเชียร. (2005, 1 June). โลจิสติกส์วาระ
แห่งชาติ. Logistic time. (Thailand & world
wide logistics magazine). คั่นเมื่อ มิถุนายน
1, 2005, จาก
<http://www.marinerthai.com/webboard>.

อุตสาหกรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช, สำนักงาน.
(2550). โครงการฝึกอบรมตามความนัด
เพื่อสร้างผู้ประกอบการใหม่. คั่นเมื่อ
กรกฎาคม 13, 2550, จาก
<http://www.nakhonsiindustry>.